

Література:

1. Мазаракі Н.А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні. Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. Інститут законодавства Верховної Ради України, Київ, 2019. 40 с.
2. Головченко А.В. Медіація, як один із ефективних альтернативних способів вирішення конфліктів. URL: <https://rtpp.com.ua/news/mediatsiya-instrument/>
3. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с.
4. Про медіацію. Закон України від 16 листопада 2021 року № 1875-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-15>

ВПЛИВ ПРАВА НА ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ

Русенко Наталія Василівна

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Право це унікальне, багатовимірне явище, що викликає дискусію не тільки в суспільстві, а й в наукових колах. Воно є складним, багатоаспектним феноменом, але суспільно необхідним, оскільки в ньому тісно переплітаються основні засади існування людини, її духовні, культурні й етичні потреби. Окрім загальнолюдських – право має внутрішньодержавні, міжнародні та цивілізаційні виміри.

Право будується на доктринальній основі, правових ідеалах і справедливості, ґрунтується на правовій теорії та практичному юридичному досвіді, інституційно-нормативних правових відносинах.

Верховенство права закріплене в Конституції як принцип життєдіяльності суспільства і держави. Ця доктрина визначає право панівною та визначальною категорією. Всі інші категорії, як то держава, економіка чи політика – є вторинними. Верховенство права вимагає проведення державної діяльності через реалізацію права, яке є вищим щодо політичних норм та партійних директив, політики загалом. У демократичній державі легітимація офіційної державної політики

передбачає її відповідність праву, а легалізація – закріплення у правовому законі [5, с. 264].

Конституція 1996 року проголосила Україну незалежною, суверенною, демократичною, соціальною і правовою державою [1, с. 141]. Держава як найбільш досконалий інститут політичної організації суспільства формує політику та перебуває у тісній взаємодії з правом як нормативним регулятором суспільних відносин з метою узгодження інтересів спільнот/груп. Держава впливає на політичні події через нормативні акти та інші форми та джерела права.

Держава санкціонує і приймає систему права, роблячи її публічною, загальнообов'язковою з одного боку, а з іншого боку, сама держава підтримується і забезпечується самим правом [2, с. 264]. Таким чином, правова основа державної діяльності має особливе значення в діяльності держави і є основою формування державної політики в цілому.

Вітчизняні науковці визнають державну політику як напрям дій/бездіяльності, що обирається владою для розв'язання певної проблеми суспільства або сукупності взаємозалежних проблем. Державна політика охоплює межі визначення проблеми, встановлення конкретних цілей та розробку інструментів до розв'язання проблеми. Визначення цілей політики означає з'ясування того, що ця політика намагається досягти, які її наміри та спрямування. Інструментами політики є специфічні способи за допомогою яких політика як реакція на проблему втілюється в життя [3, с. 51].

Тож можемо стверджувати, що право повсякчас впливає на саму державу, економіку держави та державну політику. В науковій літературі категорія «право» виступає як регулятор політики, її обмежувач чи гарант її реалізації. На думку вчених право впливає на державну політику кількома способами. *По-перше*, право є формою виразу політики, оскільки політика здійснюється на основних засадах права. Право закріплює в конституціях і конституційних законах політичний лад суспільства, механізм дії політичної системи, процедури оволодіння політичною владою; політичні права і свободи громадян. *По-друге*, право виступає своєрідним індикатором зрілості політики того чи іншого класу, народу, нації, держави. Право надає легітимності політичним рішенням органів державної влади, що забезпечує підтримку населення, зокрема, не допускає протидії влади у разі прийняття непопулярних рішень. *По-третє*, право установлює межі певних міждержавних політичних відносин; визначає межі та можливості діяльності як опозиції, так і правлячих структур, перешкоджає використанню права на користь політичної кон'юнктури. *По-четверте*, право слугує гарантом реалізації демократичної державної політики, проводить державну політику у життя, охороняє і захищає політичні права і свободи громадян, забезпечує механізм їх використання [4, с. 238].

На нашу думку, такий перелік є неповним, тож важливо доповнити цей перелік такими способами як:

– гарантує основні права і свободи особи, у тому числі й в політиці, забезпечуючи їх охорону та відновлення у випадку порушення – *гарант права*;

– визначає можливості та аспекти лобіювання у геополітичній сфері шляхом встановлення статусу, можливостей та процесу функціонування відповідних суб'єктів – *засіб лобіювання*;

– визначає межі впливу держави на суспільство, перешкоджаючи авторитаризму та утверджуючи інститути демократії та участь інтересів громадянського суспільства в процесі прийняття і реалізації політичних рішень – *обмежувач держави*.

Отже, державна політика перебуває у залежному становищі відносно до права. Кожен вид політики, як то державна, правова чи інша займає сегментну позицію і цілковито формується самим правам і на основі права.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1996, № 30, С. 141.

2. Мануйлов Є. М. Співвідношення політики і права як соціальних регуляторів. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2014. № 4. С. 263-265.

3. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін. Київ : НАДУ, 2014. 448 с.

4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум, 2001. 656 с.

5. Курс лекцій з права. Електронний ресурс. URL: <http://nkkep.com/wp-content/uploads/2020/10/16.10-P-2122-tdp.pdf> (дата звернення: 11.12.2022)